

Ett Läskunnigt Folk

Svenska skolor i GAMLA KARLEBY

Från Hemskola till Gymnasium

1630-1964

Gamlakarleby

Lars-Eric Thylin / 2021

Gamla Karleby under folkskolans
Långngbrogatan och Långa bron

Skolans uppkomst

Redan på 1630-talet hade man inlett skola för barn, Gamla Carleby pedagogi.

Före "Skolstyrelsens" tillkomst 1870 omhänderhade kyrkan vårt folks andliga uppfostran och högsta uppsikten av landets skolor.

År 1872 beslöt stadsförsamlingens kyrkostämman att inrätta en lägre folkskola för gossar och flickor, såsom bottenskola för den högre folkskolan.

Medel för bekostande av lokaliteter och lärarinna förskotterades från fattigkassan. Till lokal uppläts den av staden år 1820 uppförda bostaden för gamla pedagogiets rektor, den s.k. stenskolan.

Källa: "Renlunds skola 120 år"

"Stenskolan"
Lägre folkskolan
1872

Hemskolor

Snellman som hemlärare för stadens borgarbarn

Under 1820-talet återkom J.W.Snellman minst i tre perioder som hemlärare för borgarsönerna Rahm, Roos och Kyntzell. Under denna tid har han stor nytta av Läsesällskapets litteratur. *(E.Huima /t 13/10)*

EVA BLOMS SMÅSKOLA (1860-talet)

En av stadens första småskolor, där sjömansdottern Eva Blom i sitt enkla hem undervisade neristassflickor- och pojkar för över 150 år sedan.

Eva Bloms småskola på
Härnösandsgatan

J..W.Snellman

De svenska skolorna i Gamlakarleby

Skola	Plats	År
Pedagogiet	Västra Kyrkogatan-Långbrogatan	(1630) 1695-
Privata svenskspråkiga "fruntimmersskolan"	Olivia Kyntzells privata skola med 5 klasser verkade i Boehmska huset. Senare Maria Wallins skola Upptogs senare i Elementärskolan	1859-1885 1885-1899
Elementärskolan Privata Svenska Samskolan	Rooska gården (hyrd övre våning) "Stensskolan" (Västra Kyrkogatan)	1861-1865
Mellanskolan (1861) Gymnasiet (1900)	Nya skolhuset	1866-1926
Samskolan (1927) Sammanslagning av Mellanskolan och Gymnasiet	Tillbyggnad 1927	1927-1960
		1960-
Privata småbarnskolan	Packhusgatan	1839/1846
Lägre folkskolan	Stensskolan / Västra Kyrkogatan	1872
Renlunds folkskola	Folkskolegatan	1874-2007
Chydenius folkskola / Närvilä svenska skola	Torggatan (flyttade till Renlunds 1946)	1913-1946
Chydenius skola	Anders Chydeniusgatan	1964-

Källa: Vi Neristassbor rf

Gamlakarleby stads historia 3-5

1695-96

Pedagogiet

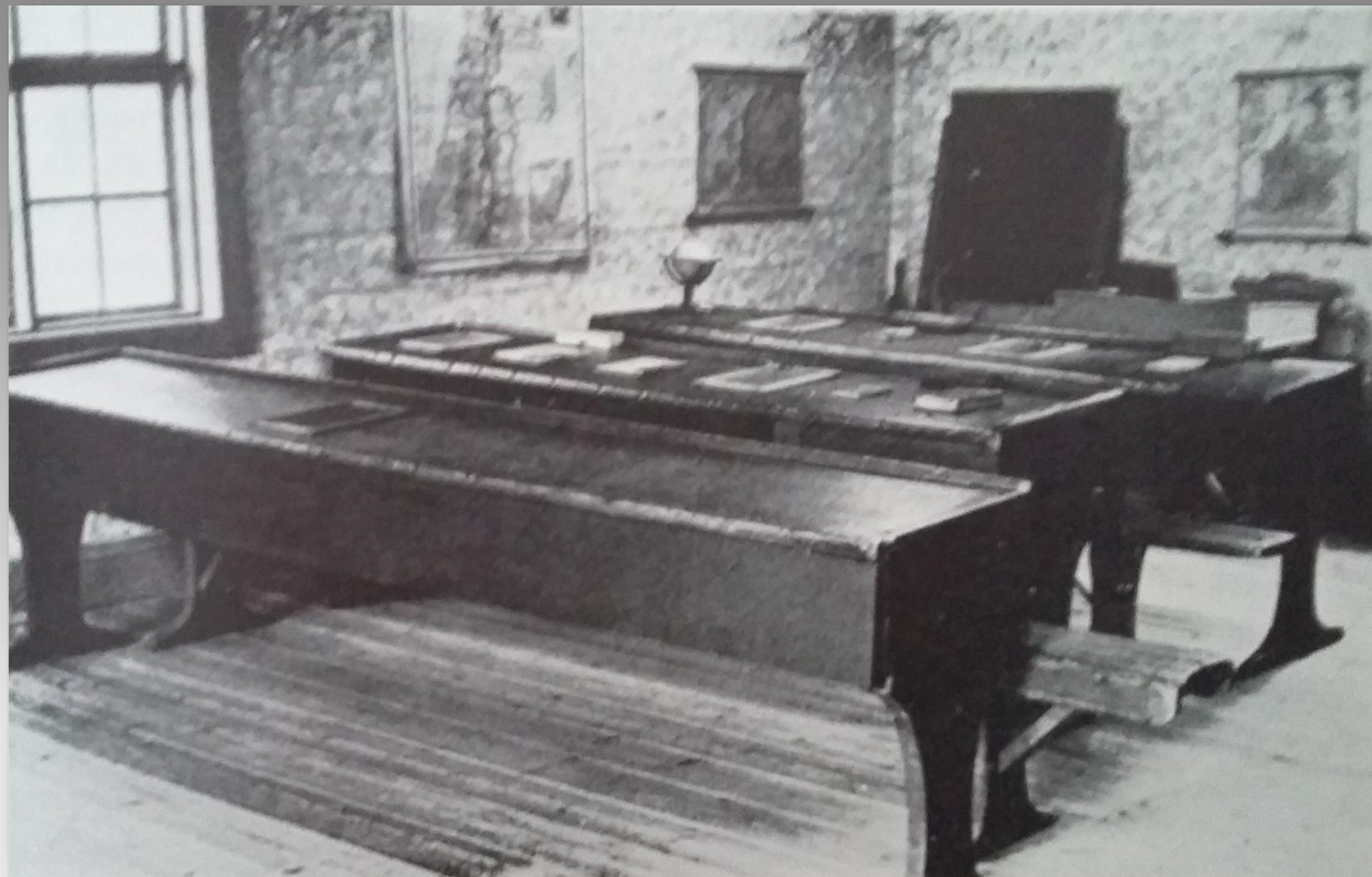
Långbrogatan

Pedagogihuset är
Finlands äldsta
bevarade
profana, icke
kyrkliga
stadsbyggnad.

Bygget utfördes
som dagsverken
av borgarna i
staden
1695-1696.

Skolsalen i
Gamlakarleby
pedagogi med
pulpeter från
början av
1800-talet

Boehmska huset 1859-1899

Olivia Kyntzells
Privata svenskspråkiga
"fruntimmersskolan"
1859-1885

Senare **Maria Wallins**
skola 1885-1899
Upptogs senare i
Elementärskolan

5 klasser i övre
våningen

Rooska gården 1861-1865

Elementärskolan
verkade här i övre
våningen mellan
åren 1861-1865

År 1844 finns i staden en Elementärskola och en Småbarnsskola

SKOLOR I GAMLE CARLEBY

Historiska och
statistiska
anteckningar
1844

C.W. Gyldeén
"Städerna i Finland"

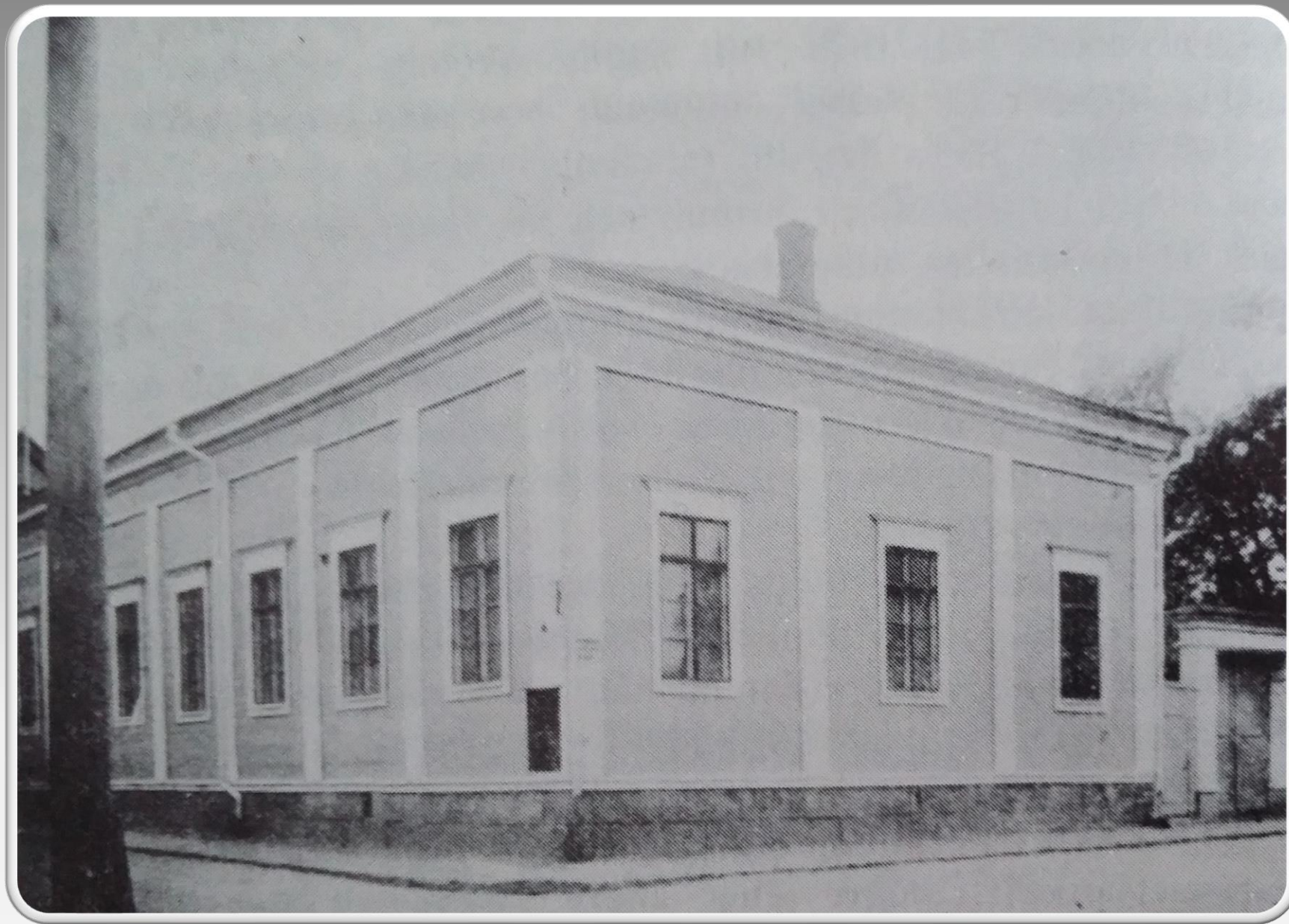
I staden finnes en Elementärskola, och en af Commerce-Rådet Anders Donner och Handlanden **Matts Hongell** inrättad Småbarnsskola, der circa 80 barn njuta vård och undervisning samt en del jemväl underhåll; hvarjemte, till barnaundervisningens befrämjande, af framlidne Borgaren Joh. Korrt och dess' hustru, ett capital af 480 R:dr R:gs blifvit doneradt, deraf räntan borde användas till uppköp af nödiga böcker för fattiga barn i härvarande skola.

1839

Finlands första folkskola fanns i Gamla Karleby

År 1839 grundade och
uppehöll kommerserådet
Anders Donner och
handlanden Matts Hongell
undervisning för småbarn.
Man uppförde ett eget
skolhus 1846 för 80 barn.
Man lärde religion, räkning,
geografi och naturlära och
barnen bestods på måltid.

*Källa: Renlunds skola 120 år
(doktor Sylvi Möller)*

Hongellska skolhuset i hörnet av Storgatan och Packhusgatan

Privata småbarnsskolan

Uppförd och
uppehållen av
Anders Donner
och Matts
Hongell

PAKKAHUONEENKATU PACKHUSGATAN 5

YKSITYINEN PIENTENLASTEN KOULU
PRIVAT SMÅBARNSSKOLA
1846 – 1872

KANSAKOULU – FOLKSKOLA
1872 – 1930

SEURAKUNTAKOTI – FÖRSAMLINGSGÅRDEN
1930 – 1950

KANSAKOULU SOTAVUOSINA
FOLKSKOLA UNDER KRIGSÅREN
1943 – 1944

TILAPÄINEN KIRKKO – TILLFÄLLIG KYRKA
1958 – 1960

SVENSKA FÖRSAMLINGSGÅRDEN
1950 – 1991

KOKKOLA – HAKALAX RK
PERINNETOIMIKUNTA

Privata svenska samskolan

1863-1866 (?)

Gamla pedagogiets
rektorsbostad
uppförd år 1820

Lägre folkskolan
inledde sin
verksamhet här år
1872

Fungerade senare som bibliotek

1874-2007

Svenska
folkskolan
1874-2007

Renlunds
folkskola

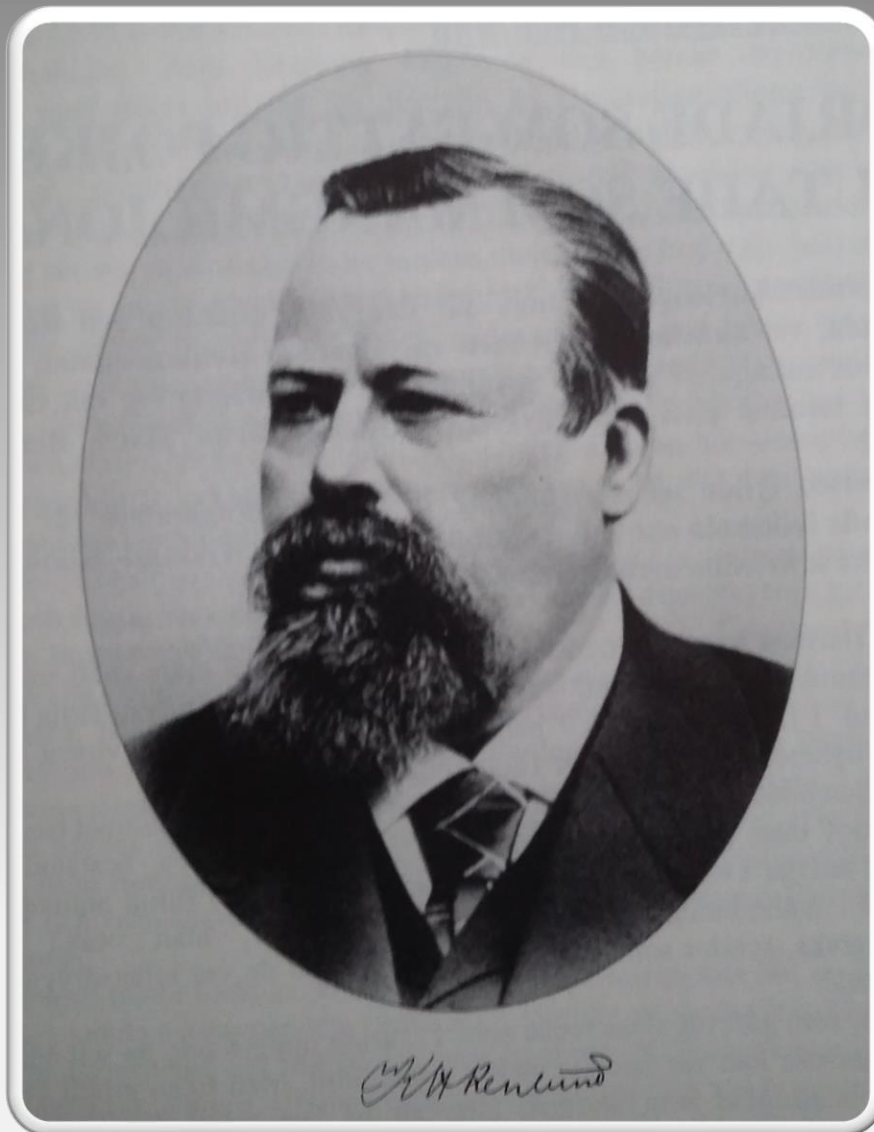

Byggd 1907
Ritad av Valter
och
Ivar Thomé
Invigd 26.11.1908

Karl Herman Renlund

Mannen
bakom namnet
*Renlunds
folkskola*
och
*"Stiftelsen
Brita Maria
Renlunds minne"*

19.3.1850-18.2.1908

K-H. Renlund

En av Finlands rikaste
affärsmän och
generösaste donatorer.

Som liten skolpilt lär han ha
sagt till sin mor:
*"tro mej mamma, Kokkola-
herran ska ännu ta myssö av
sej för mej".*

Det finns skäl att göra det
ännu – sällan har så många
haft en enda människa att
tacka för så mycket.
(Kerstin Wiklund-Klinkman/1994)

Renlunds folkskolas interiör

Renlunds folkskolas festsal

Lärarkollegiet år 1949

år 1949. Främre raden från vänster Margit Cygnel, Fanny Åkerman, Signe Pelo, Gunnevi Stenman, William Häggblom (skolans föreståndare), Majlis Mellberg, Helfrid Lindström och Doris Häggblom. Bakom från vänster Håkan Teir, Lennart Stenman, John Hellberg, Alfhild Stenman, Jenny Byskata (sjukskötare), Gunnar Lindström och Allan Sandström. På fotot saknas Ruth Lönnqvist. Karleby stadsarkiv.

Karleby stadsarkiv
Ruth Lönnqvist
Sandström På fotot sak-
Lindström och John

Renlunds folkskolas fest på 1950-talet

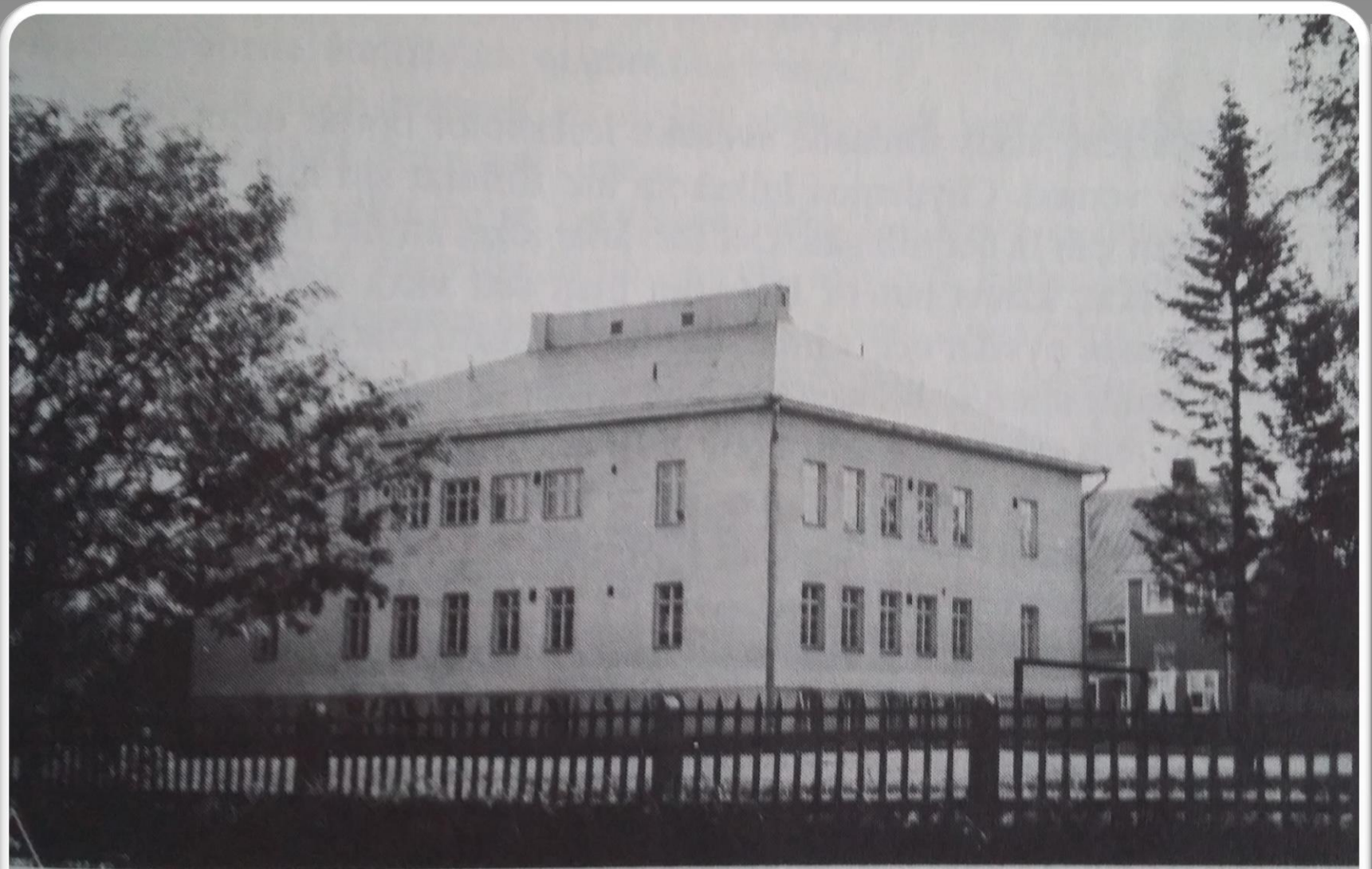

Matsalen
väntar på
soppgäster..
(Medhavd mjölk
och smörgås)

1938

Renlunds
folkskola
stendelen
byggd 1938

Svenska Folkskolan i Gamlakarleby , sedd från Packhusgatan

Svenska Folkskolan i Gamlakarleby , sedd från Packhusgatan

Trots protester stängde man skolan 2007
"Elever och föräldrar kördes brutalt över"

"Vi är beredda att gå fast ända till Haag med skolfrågan"

Utbildningsnämnden i Karleby tvingas ta upp översynen av skolnätet på nytt. Föräldrar och andra kommunmedlemmar (ett drygt 70-tal personer) har undertecknat ett rättelseyrkande.

Yrkandet gäller utbildningsnämndens beslut den 16 april gällande granskningen av lågstadie-nätet i Karleby.

Så här får det inte gå till, säger föräldrarepresentanterna **Lars-Eric Thylin** och **Bo-Göran Klingenberg** samt skolföreståndarna **Marianne Lillhonga** och **Hans Ahlskog** som på tisdagen presenterade rättelseyrkandet.

– Eleverna och föräldrarna kördes brutalt över. Det här är inte enbart en svensk fråga utan det är en principfråga, så här behandlar man bara inte barn. Föräldrarna beslöt på fredagen att föra ärendet hur långt som helst för att få rättelse till stånd,... fast

Föreningarna
hjälpföretag
na skall
hjälp fly
vänder t
Över 10 p
vändande
fem år o
tande ell
nor.

Unicef
framför
sovården
sanitetsf
rådet.

Under
na flyde
människ
Största
kvartera
skolor o
ställen, s
truppern
ner.

FN-0
vädjade
vecka s
till de
tingarna

Lar

Rege
det l
ings

1866

G S S L
Gamla Karleby
svenska
samlyceum
bild från år 1905

Skolan färdigställdes
1.9.1866 enligt ritningar av
arkitekt L.J.Lindqvist

Skolhuset förstördes vid
branden 1990

Numera finns biblioteket på
denna plats

Gamla samskolan (GSSL)

Ritad av arkitekt
L.J.Lindqvist 1866
Förstorad enligt
ritningar av C.F.
Rosqvist 1888

1900

Gamlakarleby
Kokkola

Elementarskolan.
Alkeiskoulu.

Gamlakarleby svenska samlyceum (GSSL)

GSSL Lärarkollegiet på 1950-talet

Fr.v. sittande: Armida Piirainen, Anna-Alina Åkerman, Hjördis Portin, Oskar Portin, Emil Kråkström. Signe Nyqvist, Artur Smeds, Kerstin Pulkkis. Stående fr.v. Birgit Wiklund-Krokfors, Börje Krokfors, Maj-Gret Gädda, Ingeborg Slotte (Hulén).

1861-1960

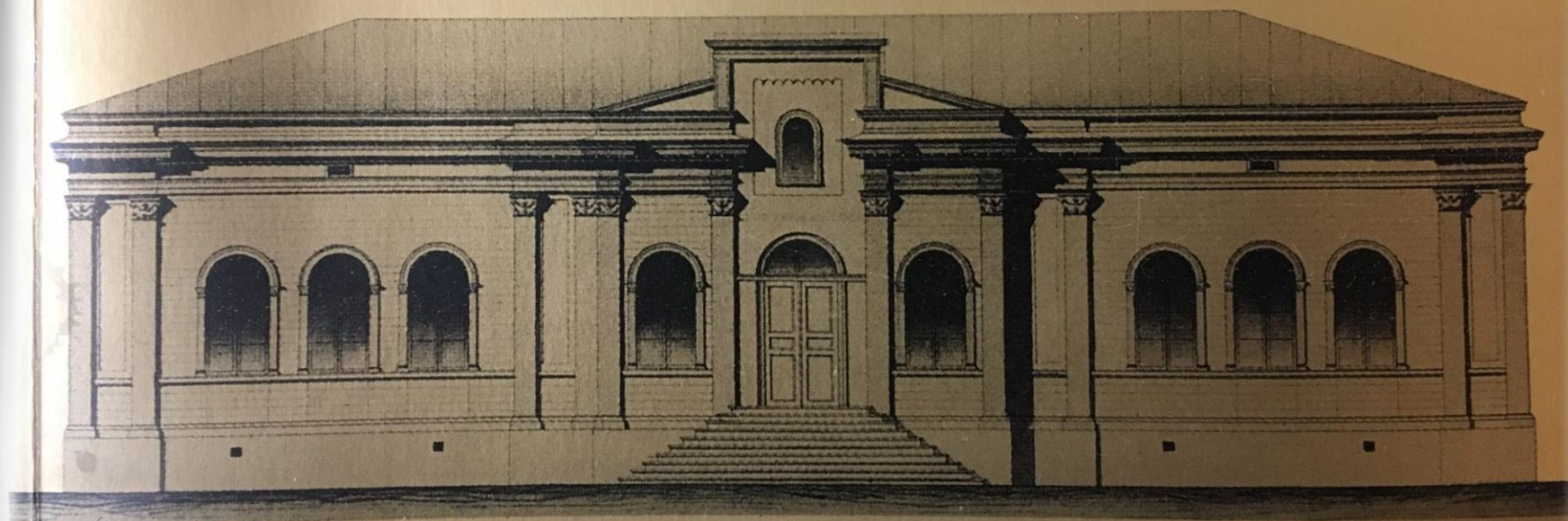
Gamlakarleby
svenska
samlyceum
GSSL

Vi Neristassbor r.f. har
dolumenterat skolans historia

DOKUMENT OCH
MINNESBILDER

Gamlakarleby svenska samlyceum

Vi Neristassbor r.f.

Skolan förstördes i branden år 1990

1960

Den nybyggda skolan

Gamlakarleby
svenska
samlyceum
GSSL

1913

”Närvilä skola i Gamlakarleby landskommun”

TORGGATAN 4

Chydenius folkskola

Ritad av Hjalmar Kåla, tillbyggnaden 1928 av Gunnar Indola. Fasaden ändrades 1935 enligt arkitekt Aulis Kalma.

Ursprungligen **Närvilä skola i Gamlakarleby landskommun.**

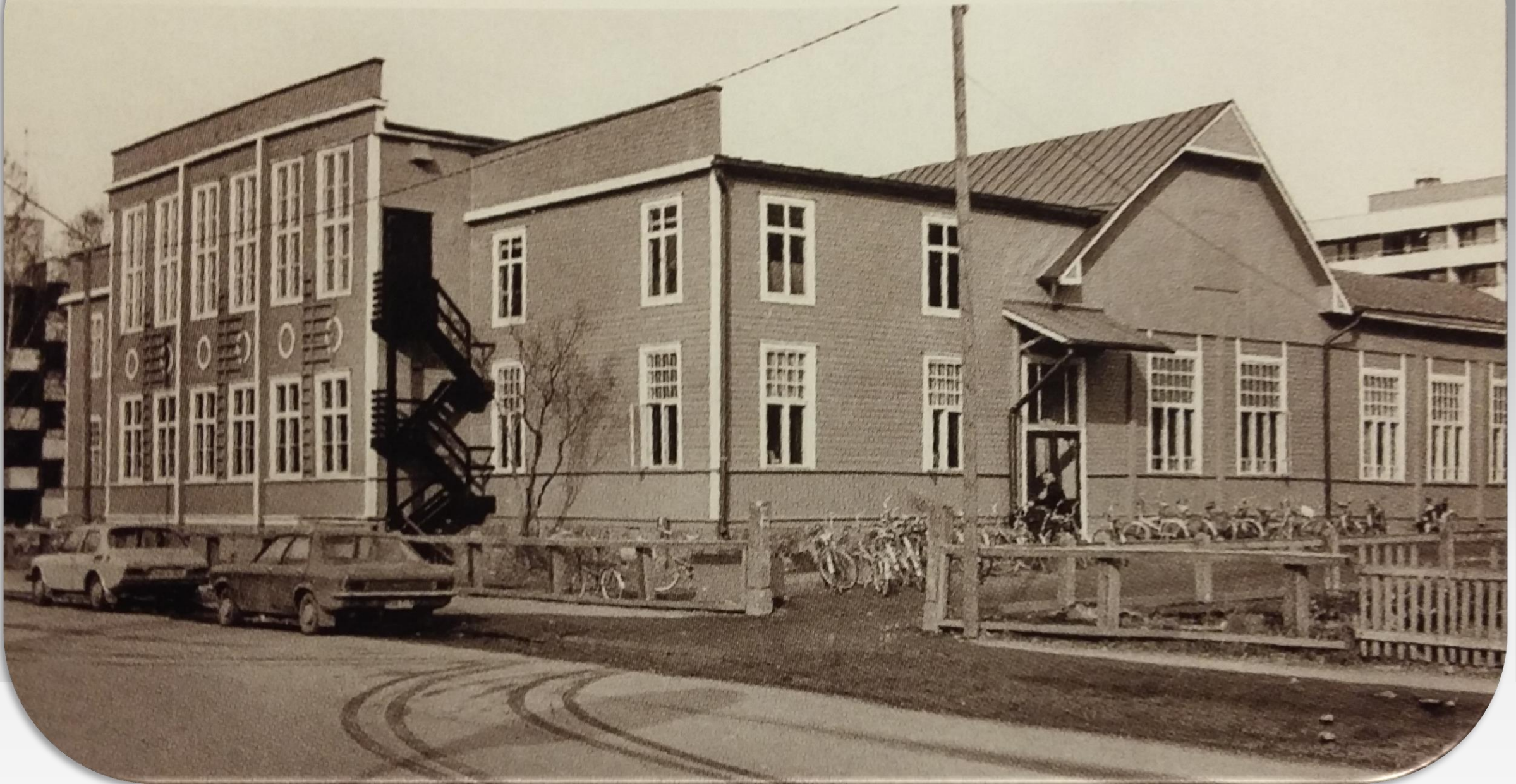
Svensk skola åren 1913-1946

Finsk skola åren 1946-1965. (-1997)

Byggnaden revs i slutet av 1990-talet.

Finskspråkiga elever övertog skolan år 1946 och de svenskspråkiga blev förflyttade till Renlunds folkskola

Chydenius svenska skola 1964-2018

Anders
Chydeniusgatan

Rivningen 2018

Gamlakarleby bons livsvandring

Från Waggan till Grafven

Libeckska BB

Savela barnträdgård

Renlunds folkskola

Gamlakarleby samlyceum

Studier

Jobb
Karriär
livsglädje

Utmaningar
Bekymmer

Andlig fostran
Dop - Konfirmation - Giftermål
Begravning

Bilder Berättar

Källhänvisning

Gamlakarleby svenska folkskola/Renlunds skola (Mariann Lillhonga, John Storbacka), Gamlakarleby stads historia III-V, Vi Neristassbor, Privata bilder.

